

*Д. Кравчук, студент бакалаврату
Д. Кіблик, д-р філос. н., доц.
Донецький державний університет внутрішніх справ*

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПРАВІ ТА БЕЗПЕЦІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПАРАДИГМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Сучасний стан розвитку суспільних відносин у 2026 році характеризується безпрецедентною динамікою, де право та безпека перестають існувати як окремі інституції, трансформуючись у єдину інтегровану систему стримувань і противаг. Науковий дискурс останніх років перемістився з площини класичного розуміння державного суверенітету в площину кібернетичної, когнітивної та екологічної безпеки, що зумовлює необхідність фундаментального перегляду нормативно-правової бази.

Центральним об'єктом досліджень стає феномен цифрової трансформації права, де штучний інтелект виступає не лише як інструмент автоматизації, а як суб'єкт, що здатен генерувати юридично значущі наслідки. Питання правосуб'єктності алгоритмів та відповідальності за їхні дії в контексті національної безпеки є однією з найскладніших проблем сучасної юриспруденції, що вимагає детального аналізу ризиків та впровадження етичних фільтрів згідно з новими міжнародними стандартами [1].

Дослідники наголошують, що традиційні концепції вини та деліктної відповідальності виявляються недієздатними у випадках, коли шкода завдана автономними бойовими системами або предиктивними алгоритмами поліцейського нагляду. Паралельно з цим, глобальна архітектура безпеки проходить етап суттєвої деструкції застарілих міжнародних договорів, оскільки Стаття 51 Статуту ООН щодо права на самооборону дедалі частіше інтерпретується через призму кібератак, які за своїми наслідками прирівнюються до збройного нападу, що вимагає посилення стійкості критичної інфраструктури [2].

Дослідження у сфері міжнародного гуманітарного права сьогодні зосереджені на розробці нових протоколів, що регулюють ведення гібридних воєн, де межа між комбатантом і цивільною особою розмивається через залучення IT-армії. Безпека людини в сучасному праві розглядається через призму захисту персональних даних та права на приватність у світі тотальної цифровізації, що підтверджується розвитком адміністративно-правових засад забезпечення національної безпеки [3].

Важливим аспектом є також правовий режим фіксації дій правоохоронних органів та захисту прав затриманих осіб, що реалізується через впровадження систем відеомоніторингу та електронної фіксації, зокрема підсистеми «Custody Records» [4].

Економічна безпека невіддільна від санкційного права та правових механізмів конфіскації активів держав-агресорів, що потребує створення нових прецедентів у міжнародному праві. Водночас екологічна безпека стає частиною кримінального права через посилення відповідальності за злочини проти довкілля, які за масштабами можуть прирівнюватися до міжнародних злочинів.

Узагальнюючи тенденції, можна стверджувати, що сучасне право у сфері безпеки стає дедалі більш проактивним та превентивним, інтегруючи технологічні рішення для протидії асиметричним загрозам та забезпечуючи баланс між державним примусом у цифрову епоху та збереженням фундаментальних свобод особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*. 2024. L 2024/1689. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>
2. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS 2 Directive). *Official Journal of the European Union*. 2022. L 333/80.
3. Кузьменко О. В., Чорна В. Г. Адміністративно-правові засади забезпечення національної безпеки України в умовах воєнного стану. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. № 1. С. 45–51.
4. Про затвердження Порядку ведення в інформаційно-комунікаційній системі «Інформаційний портал Національної поліції України» підсистеми «Custody Records» : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 24.05.2023 № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0987-23>